

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
Кафедра водних біоресурсів та аквакультури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

 Ірина ЛОМАЧИНСЬКА
« » 2025

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОХОРОНА ГІДРОБІОРЕСУРСІВ

Рівень вищої освіти: *Другий (магістерський)*

Галузь знань: *Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина*

Спеціальність: *Н5 Водні біоресурси та аквакультура*

Освітньо-професійна програма: *Охорона, відтворення та раціональне використання гідробіоресурсів*

ОНУ
2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Охорона гідробіоресурсів». -
Одеса: ОНУ, 2025. - 23 с.

Розробники: Бургаз О.А., к.г.н., доцент завідувач кафедри екологічного
права і контролю ОНУ імені І.І. Мечникова

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екологічного права і
контролю

Протокол № 1 від «28» 08 2025 р.

Завідувач кафедри _____ (Олексій БУРГАЗ)
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП «Охорона, відтворення та раціональне
використання гідробіоресурсів» _____ (Марина БУРГАЗ)
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету
гідрометеорології і екології

Протокол № 1 від «28» 08 2025 р.

Голова НМК _____ (Ангеліна ЧУГАЙ)
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри водних біоресурсів та
аквакультури

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20 _____ р.

Завідувач кафедри _____ (Олексій БУРГАЗ)
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри водних біоресурсів та
аквакультури

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20 _____ р.

Завідувач кафедри _____ (Олексій БУРГАЗ)
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

1 Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість кредитів – 3/3 годин – 90/90 змістових модулів – 2/2	Галузь знань Н <u>Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина</u> (шифр і назва) Спеціальність Н5 <u>Водні біоресурси та аквакультура</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <i>Другий</i> <i>(магістерський)</i>	Вибіркова дисципліна	
		Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
		16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Форма підсумкового контролю: залік/ залік	

2 Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Метою курсу є формування у здобувачів освіти системи теоретичних знань і практичних навичок щодо організації, правового забезпечення та реалізації заходів із збереження, відтворення й раціонального використання водних біоресурсів, а також розвитку професійних компетентностей у сфері екологічної політики, державного управління та біоресурсного менеджменту в умовах сталого розвитку рибного господарства України.

Завдання. Основними завданнями дисципліни є:

1. Ознайомлення з організаційно-правовими засадами охорони, використання та відтворення гідробіоресурсів.
2. Формування знань про систему державного управління у сфері екологічної безпеки та рибного господарства.
3. Вивчення національного та міжнародного законодавства щодо охорони тваринного світу й водних біоресурсів.
4. Опанування методів екологічного контролю, моніторингу та оцінювання стану гідробіоценозів.
5. Розвиток умінь аналізувати причини деградації водних екосистем і розробляти пропозиції з відновлення ресурсного потенціалу.
6. Засвоєння правових механізмів регулювання промислу, спеціального використання та відтворення водних біоресурсів.
7. Формування екологічної свідомості, аналітичного мислення та готовності до практичної діяльності у сфері охорони й управління біоресурсами.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК04. Здатність приймати обґрунтовані рішення;
- ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього природного середовища;
- ЗК06. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- ЗК07. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- СК01. Здатність аналізувати екологічні параметри гідроекосистем природних та штучних середовищ та антропогенні впливи на нього на основі критичного осмислення проблем у галузі аграрних наук та продовольства та на межі галузей знань.
- СК02. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі водних біоресурсів та аквакультури у широких або мультидисциплінарних контекстах

СК06. Здатність виявляти та використовувати фізіолого- біохімічні зміни, що відбуваються в організмі гідробіонтів забезпечення ефективності рибницьких технологічних процесів у водних біоресурсах та аквакультури.

СК07. Здатність здійснювати заходи із охорони водних біоресурсів і збереження здоров'я риб та запобігання їх масового захворювання.

СК10. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем водних біоресурсів та аквакультури до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.

Програмні результати навчання навчальної дисципліни:

ПРН01. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері водних біоресурсів та аквакультури і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень;

ПРН02. Вільно презентувати та обговорювати усно і письмово результати досліджень та інновацій, інші питання професійної діяльності державною та іноземною мовами;

ПРН04. Приймати ефективні рішення, брати відповідальність та працювати в критичних умовах під час виконання виробничих, технологічних та наукових задач водних біоресурсів та аквакультури, аналізувати та інтегрувати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки;

ПРН05. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проєкти з проблем водних біоресурсів та аквакультури та дотичні до неї міждисциплінарні проєкти з урахуванням виробничих, правових, економічних та екологічних аспектів;

ПРН06. Застосовувати сучасні методи моделювання, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання виробничих, технологічних і наукових проблем у сфері біоресурсів та аквакультури;

ПРН09. Ідентифікувати види водних біоресурсів оцінювати їх чисельність та біомасу та здійснювати прогнозування запасів та обсягів вилову об'єктів водних біоресурсів та аквакультури.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

– принципи та систему державного управління у галузі охорони навколишнього природного середовища й використання гідробіоресурсів;

– основні функції органів влади, їх повноваження у сфері рибного господарства й екологічного контролю;

– законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють охорону, використання та відтворення водних біоресурсів (Водний кодекс України, Закон «Про тваринний світ», «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», директиви ЄС, конвенції FAO, CITES, CBD);

- методи державного контролю, ліцензування, квотування та екологічного моніторингу;
- вимоги до охорони рибних запасів і регулювання рибальства у внутрішніх і морських водах;
- принципи правової охорони тваринного світу, адміністративну та кримінальну відповідальність за порушення природоохоронного законодавства;
- порядок надання дозволів на спеціальне використання гідробіоресурсів, вимоги до звітності та контролю користувачів;
- сучасні міжнародні підходи до екосистемного управління рибними ресурсами;
- основи екологічного нормування, біобезпеки та сталого використання водних біоресурсів;
- засади еколого-економічної оцінки збитків, завданих довкіллю внаслідок порушень у сфері рибальства.

вміти:

- орієнтуватися у чинному законодавстві України та міжнародних угодах з охорони водних біоресурсів;
- здійснювати аналіз екологічного стану водних об'єктів і біологічних ресурсів;
- визначати правові механізми охорони рибних запасів і контролю за рибальством;
- оцінювати ефективність заходів із відтворення, зариблення та акліматизації гідробіонтів;
- готувати аналітичні довідки, екологічні експертизи, проєкти положень і рекомендації щодо охорони біоресурсів;
- застосовувати методи кількісного і якісного обліку гідробіоресурсів для контролю вилову;
- користуватися нормативно-правовими базами даних, екологічними картами, геоінформаційними та дистанційними технологіями моніторингу;
- проводити просвітницьку та консультативну роботу серед користувачів водних ресурсів;
- формулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення державної політики в галузі охорони й управління біоресурсами;
- забезпечувати дотримання вимог екологічного законодавства під час господарської діяльності у рибогосподарських підприємствах.

3 Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Державне управління та правові засади охорони водних біоресурсів

Тема 1. Державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища

Розглядаються принципи, структура та функції державного управління у сфері екологічної безпеки. Аналізується система центральних і територіальних органів виконавчої влади, що здійснюють контроль і регулювання у галузі охорони довкілля. Висвітлюється роль Міністерства охорони довкілля, Держрибагентства, Держекоінспекції, органів місцевого самоврядування у забезпеченні раціонального використання гідробіоресурсів.

Тема 2. Рибне господарство України та його структура

Висвітлюється сучасний стан рибного господарства України, його організаційна, функціональна та територіальна структура. Розглядаються основні напрями діяльності: промислове рибальство, аквакультура, відтворення, рибопереробка, наукове забезпечення. Оцінюється взаємодія державних, приватних та громадських суб'єктів у сфері управління рибними ресурсами.

Тема 3. Основні функції державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища

Вивчаються ключові функції управління: нормотворча, контрольна, наглядова, дозвільна, облікова, науково-прогнозна. Розглядаються інструменти реалізації державної політики: екологічний моніторинг, оцінка впливу на довкілля (ОВД), стратегічна екологічна оцінка (СЕО), ліцензування і квотування. Аналізується взаємозв'язок між екологічним управлінням і раціональним використанням водних біоресурсів.

Тема 4. Охорона рибних запасів і регулювання рибальства

Розкриваються основні принципи охорони промислових популяцій риб у природних водоймах. Розглядаються методи обмеження вилову (ліміти, квоти, заборонені зони, сезони тиші), заходи боротьби з браконьєрством, контроль за дотриманням правил рибальства. Аналізується система моніторингу стану запасів і рибогосподарських прогнозів.

Змістовий модуль 2. Правові механізми, регулювання та спеціальне використання гідробіоресурсів

Тема 5. Законодавче забезпечення розвитку водного господарства України

Вивчаються основні нормативно-правові акти: Водний кодекс України, Закон «Про тваринний світ», «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів». Аналізується взаємозв'язок законодавства у сфері охорони природи з міжнародними угодами (Конвенція ООН з морського права, Угода FAO, директиви ЄС).

Тема 6. Управління, правова охорона і використання тваринного світу

Розглядається правовий статус об'єктів тваринного світу, форми власності, права користування, охорона червонокнижних і рідкісних видів. Аналізується державна політика у сфері біорізноманіття, міжнародні зобов'язання України за CITES, Bern Convention, CBD. Визначаються органи управління і контролю у сфері охорони тваринного світу.

Тема 7. Методи правової охорони рибних ресурсів

Описуються адміністративно-правові, економічні та організаційні методи охорони рибних ресурсів. Розглядаються ліцензування, квотування, відповідальність за порушення правил рибальства, судова практика у справах про шкоду гідробіоресурсам. Висвітлюється роль екологічного аудиту, сертифікації та систем екологічного менеджменту (ISO 14000, MSC).

Тема 8. Особливості спеціального використання гідробіоресурсів

Розкриваються умови надання дозволів на спеціальне використання водних біоресурсів у межах національних, прибережних і міжнародних акваторій. Вивчаються вимоги до звітності користувачів, регулювання промислу в спеціальних водокористуваннях, аквакультурних господарствах, природоохоронних зонах. Аналізуються механізми погодження, контролю й відповідальності у сфері спеціального рибальства.

4 Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	сп		л	п/с	лаб	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Державне управління та правові засади охорони водних біоресурсів										
Тема № 1 «Державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища [1,2]	7	2	0	0	5	11	1	0	0	10
Тема № 2 «Рибне господарство України та його структура» [1, 2]	14	2	2	0	10	11,5	1	0,5	0	10
Тема № 3 «Основні функції державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища» [1, 2]	15	2	3	0	10	11,5	0,5	1	0	10
Тема № 4 «Охорона рибних запасів і регулювання рибальства» [1, 2]	9	2	2	0	5	11	0,5	0,5	0	10
Разом за змістовим модулем 1	45	8	7	0	30	45	3	2	0	40
Змістовий модуль 2 Правові механізми, регулювання та спеціальне використання гідробіоресурсів										
Тема № 5 «Законодавче забезпечення розвитку водного господарства України» [1, 2]	14	2	2	0	10	11,5	1	0,5	0	10
Тема № 6 «Управління, правова охорона і використання тваринного світу» [1, 2]	15	2	3	0	10	12	1	1	0	10
Тема № 7 «Методи правової охорони рибних ресурсів» [1, 2]	9	2	2	0	5	11	0,5	0,5	0	10
Тема № 8 «Особливості спеціального використання гідробіоресурсів» [1, 2]	7	2	0	0	5	10,5	0,5	0	0	10
Разом за змістовим модулем 2	45	8	7	0	30	45	3	2	0	40
Разом за 1 та 2 змістовими модулями	90	16	14	0	60	90	6	4	0	80
Усього годин	90	16	14	0	60	90	6	4	0	80

Види роботи:

- [1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;
- [2] – опрацювання практичних робіт, додаткового матеріалу.

5 Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6 Теми практичних занять

Назви тем	Кількість годин	
	ден.	заочн.
Змістовий модуль 1. Державне управління та правові засади охорони водних біоресурсів		
Тема № 1 «Державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища» [1] Тема № 2 «Рибне господарство України та його структура» [1] ПР № 1 «Перевірка науково-дослідного та контрольного ловів» [2]	2	0,5
Тема № 3 «Основні функції державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища» [1] ПР № 2 «Складання обов'язкового припису» [2]	3	1
Тема № 4 «Охорона рибних запасів і регулювання рибальства» [1] ПР № 3 «Проведення робіт з відтворення водних біоресурсів» [2]	2	0,5
Разом за змістовим модулем 1	7	2
Змістовий модуль 2. Правові механізми, регулювання та спеціальне використання гідробіоресурсів		
Тема № 5 «Законодавче забезпечення розвитку водного господарства України» [1] ПР № 4 «Організація рибоводно - меліоративних робіт» [2]	2	0,5
Тема № 6 «Управління, правова охорона і використання тваринного світу» [1] ПР № 5 «Перевірка реалізації риби та інших водних біоресурсів» [2]	3	1
Тема № 7 «Методи правової охорони рибних ресурсів» [1] Тема № 8 «Особливості спеціального використання гідробіоресурсів» [1] ПР № 6 «Перевірка рибозахисних споруд» [2]	2	0,5
Разом за змістовим модулем 2	7	2
Разом за змістовими практичними модулями 1 та 2	14	4
Усього годин	14	4

Види роботи:

[1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;

[2] – опрацювання практичних робіт, додаткового матеріалу.

7 Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8 Самостійна робота

№з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ден.	заочн.
	Змістовий модуль 1. Державне управління та правові засади охорони водних біоресурсів		
1	Тема № 1 «Державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища <i>Підготовка до лекційних та практичних занять, підготовка презентації</i>	5	10
2	Тема № 2 «Рибне господарство України та його структура» <i>Підготовка до лекційних та практичних занять, підготовка презентації</i>	10	10
3	Тема № 3 «Основні функції державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища» <i>Підготовка до лекційних та практичних занять, підготовка презентації</i>	10	10
4	Тема № 4 «Охорона рибних запасів і регулювання рибальства» <i>Підготовка до лекційних та практичних занять, підготовка презентації</i>	5	10
	Разом у змістовому модулі 1	30	40
	Змістовий модуль 2. Правові механізми, регулювання та спеціальне використання гідробіоресурсів		
5	Тема № 5 «Законодавче забезпечення розвитку водного господарства України» <i>Підготовка до лекційних та практичних занять, підготовка презентації</i>	10	10
6	Тема № 6 «Управління, правова охорона і використання тваринного світу» <i>Підготовка до лекційних та практичних занять, підготовка презентації</i>	10	10
7	Тема № 7 «Методи правової охорони рибних ресурсів» <i>Підготовка до лекційних та практичних занять, підготовка презентації</i>	5	10
8	Тема № 8 «Особливості спеціального використання гідробіоресурсів» <i>Підготовка до лекційних та практичних занять, підготовка презентації</i>	5	10
	Разом у змістовому модулі 2	30	40
	Разом за змістовими модулями 1 та 2	60	80
Усього годин		60	80

У межах дисципліни «Охорона гідробіоресурсів» здобувачі можуть виконувати завдання самостійної роботи як у традиційних формах (опрацювання літератури, індивідуальних завдань, тощо), так і через зарахування результатів неформальної та інформальної освіти.

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську

освіту отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю.

Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Дотично до теми (та/або Компетентності, результати навчання, що формуються)
Управління водними ресурсами та економіка https://www.coursera.org/learn/water-governance-economics	ПР05, ПР08
Безпека та управління водними ресурсами https://www.coursera.org/learn/water-security-stewardship	ПР07, ПР08
Управління водними ресурсами та політика https://www.coursera.org/learn/water-management	ПР05, ПР08
Спеціалізація PepsiCo: Раціональне використання водних ресурсів https://www.coursera.org/specializations/water-stewardship-pepsico	ПР05, ПР07, ПР08
Біотехнологія водоростей https://www.coursera.org/learn/algae-biotechnology	ПР05, ПР07
Великі морські екосистеми: Оцінка та управління https://www.coursera.org/learn/large-marine-ecosystems	ПР05, ПР08
Сільське господарство, економіка та природа https://www.coursera.org/learn/agriculture-economics-nature	ПР05, ПР08
Сільськогосподарська наука - садівництво, тваринництво та аквакультура https://alison.com/course/agricultural-science-gardening-animal-farming-and-aquaculture	ПР05, ПР07, ПР08
Основи рибництва https://alison.com/course/essentials-of-fish-farming	ПР05, ПР07
Фінанси та освіта в підприємстві https://alison.com/course/finance-and-education-in-entrepreneurship	ПР05, ПР08

Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні «Охорона гідробіоресурсів».

Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти.

Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

В межах дисципліни «Охорона гідробіоресурсів» оцінювання результатів неформальної та інформальної освіти здійснюється згідно з критеріями таблиці 1.

Таблиця 1 - Критеріїв оцінювання результатів неформальної освіти

Вид діяльності здобувача	Орієнтовний обсяг (год./кредити ECTS)	Критерії виконання	Кількість балів	Форма зарахування
Онлайн-курс (Prometheus, Coursera, EdEra тощо)	30 год. (1 кредит)	100% виконаних завдань	10 балів	Поточний контроль / самостійна робота
		88% виконаних завдань	9 балів	
		70% виконаних завдань	7 балів	
Професійне стажування (на підприємстві, в установі)	від 2 тижнів (≈1–2 кредити)	Повне проходження з довідкою	8–10 балів	Самостійна робота / модульний контроль
Професійний тренінг / воркшоп	8–12 год.	Участь і сертифікат	3–4 бали	Поточний контроль
	20–30 год.	Участь і сертифікат	5–7 балів	Поточний контроль
Курси з громадянської освіти / академічної доброчесності	5–10 год.	Успішне завершення з сертифікатом	2–3 бали	Додаткові бали
Додаткові онлайн-курси (МООС, спецкурси)	15–20 год.	Виконання завдань на ≥80%	4–6 балів	Самостійна робота
Участь у науково-практичній конференції / семінарі	1–2 дні	Довідка/сертифікат про участь	2–4 бали	Додаткові бали
Публікація тез конференції чи наукової статті (за тематикою дисципліни)	—	Наявність опублікованих матеріалів	до 10 балів	Підсумковий контроль / додаткові бали

Максимальна кількість балів зарахованих результатів неформальної/інформальної освіти не повинна перевищувати 20% від підсумкової оцінки за дисципліну.

Викладач здійснює експертну оцінку відповідності змісту здобутих компетентностей до навчальної програми.

За потреби викладач може проводити співбесіду зі здобувачем для підтвердження рівня засвоєних результатів.

9 Методи навчання

У ході читання дисципліни використовуються методи навчання, які притаманні системі вищої академічної освіти. Серед них найтрадиційнішим залишається *пояснювально- ілюстративний метод*, у межах якого викладач допомагає здобувачам здобути знання завдяки аудиторній роботі. Вона поділяється на дві складові – засвоєння теоретичного матеріалу під час прослуховування лекцій, у тому числі використовуючи карти та практичних занять, на яких здобувачі репродукують отримані знання і демонструють вміння засвоїти матеріал, запропонований викладачем для самостійного опрацювання.

Окрім вищевикладеного методу, використовується *дослідницький метод*, який передбачає організацію активного пошуку розв'язання висунутих пізнавальних завдань, аналізуючи відео- фотоматеріали й роблячи самостійні висновки.

10 Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Протягом засвоєння навчальної дисципліни здобувачі мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони розподіляються, а потім сумуються.

Форми контролю Контроль знань здобувачів здійснюється упродовж семестру та охоплює всі види навчальної діяльності: лекційні заняття, практичні роботи й модульні контрольні заходи. Основна мета контролю полягає у перевірці рівня засвоєння теоретичних знань, сформованості практичних навичок і здатності застосовувати отримані знання у професійній діяльності.

1. Форми контролю за лекційним матеріалом

Оцінювання засвоєння лекційного матеріалу здійснюється на основі таких форм: перевірка підготовленості до лекції (активність, виконання коротких аналітичних або оглядових завдань, ознайомлення з рекомендованою літературою); короткий тестовий контроль після лекції (перевірка розуміння ключових понять і закономірностей теми); участь в усній дискусії або обговоренні проблемних питань теми (оцінюється змістовність, аргументованість та самостійність суджень).

Максимальна кількість балів за опанування лекційного матеріалу

становить 16 балів (по 2 бали за кожен тему)

2. Форми контролю за практичним матеріалом

Практичні заняття спрямовані на формування професійних компетентностей, умінь застосовувати теоретичні знання під час виконання конкретних завдань. Контроль здійснюється через перевірку правильності виконання практичних робіт (дотримання методики, точність розрахунків, логічність висновків, якість оформлення звітності) та усний захист практичної роботи (здатність обґрунтувати отримані результати, відповісти на запитання викладача, продемонструвати розуміння процесу виконання).

Максимальна кількість балів за всі практичні роботи становить 54 балів (по 9 балів за кожен з 6 практичних тем).

3. Модульний контроль

Після вивчення кожного змістового модуля проводиться модульна контрольна робота у формі тестового оцінювання, що включає 15 запитань із однією правильною відповіддю. Метою є перевірка системності засвоєння матеріалу, узагальнення знань і вмінь логічно поєднувати теоретичні та практичні аспекти навчального змісту.

Максимальна кількість балів за виконання модульних контрольних робіт становить 30 балів. Для отримання позитивного результату здобувач має набрати не менше 60% правильних відповідей. Кожен студент має дві спроби складання тесту.

4. Підсумковий контроль (залік)

Підсумковою формою контролю знань є залік.

Підсумковий залік здобувач вищої освіти може отримати автоматично за умови повного виконання навчальної програми дисципліни та наявності достатньої кількості накопичених балів, що відповідають критеріям позитивної оцінки за результатами семестрового контролю.

Залікова контрольна робота проводиться за ініціативою здобувача вищої освіти з метою підвищення підсумкової суми балів, накопичених протягом вивчення навчальної дисципліни. Оцінювання заліку здійснюється за 100-бальною шкалою. Підсумкова (фінальна) оцінка з навчальної дисципліни визначається як середнє арифметичне між сумою балів, отриманих за поточний контроль, та результатами підсумкового контролю.

5. Підсумкова система оцінювання за дисципліною

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Лекційний матеріал (тести, участь у дискусії, підготовленість)	16
Практичні роботи (виконання і захист)	54

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Модульні контрольні роботи	30
Поточна успішність (разом)	100
Загальна кількість балів за дисципліну	100

Такий підхід забезпечує безперервний контроль знань, стимулює систематичну підготовку здобувачів і дозволяє комплексно оцінити їхню готовність до практичного застосування отриманих знань і навичок.

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерій оцінювання – це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно затвердженої шкали. Результати академічної успішності здобувачів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС.

1 Критерії оцінювання лекційного матеріалу

Бал	Критерії оцінювання засвоєння лекційного матеріалу
2 бали	Повністю засвоїв зміст лекції; аргументовано відповідає на запитання, демонструє критичне мислення, наводить приклади з практики або сучасних досліджень; виконав онлайн-тест чи міні-завдання без помилок.
1,5 бала	Добре орієнтується в темі, розуміє зміст основних понять, логічно відповідає на контрольні питання, виявляє активність під час обговорення.
1 бал	Ознайомився з матеріалом лекції, відповідає на основні запитання, але без глибокого розуміння або з неточностями; має базові уявлення про ключові поняття.
0,5 бала	Ознайомився частково з матеріалом; виконав завдання поверхнево, без розуміння змісту; допускає суттєві помилки.
0 балів	Студент не відвідував лекцію або не ознайомився з матеріалом; не виконав завдання/тест; не проявляв активності.

2 Критерії оцінювання практичних робіт

Бал	Критерії оцінювання виконання практичної роботи
9 балів	Робота виконана повністю, на високому науково-аналітичному рівні;

	застосовано сучасні методи дослідження, продемонстровано самостійність мислення; результати обґрунтовані, містять власні розрахунки, графіки, порівняльний аналіз чи авторські спостереження; звіт оформлено бездоганно відповідно до методичних вимог; студент блискуче захистив роботу, аргументовано відповів на всі запитання, продемонстрував глибоке розуміння теми та методики.
8 балів	Робота виконана повністю та якісно, результати достовірні й логічно інтерпретовані; звіт оформлено відповідно до стандартів; студент упевнено захистив роботу, продемонстрував глибоке розуміння теоретичних і практичних аспектів; можливі лише незначні редакційні або структурні недоліки.
7 балів	Робота виконана повністю і коректно, але потребує уточнення окремих розрахунків, пояснень або деталізації висновків; звіт оформлений грамотно; студент добре орієнтується в матеріалі, аргументовано відповідає на більшість запитань під час захисту.
6 балів	Робота в основному правильна, із незначними неточностями у розрахунках або формулюваннях висновків; результати в цілому обґрунтовані; звіт відповідає більшості вимог; захист короткий, але демонструє розуміння суті виконаної роботи.
5 балів	Робота виконана з окремими помилками у методиці чи висновках, але загальний результат залишається коректним; аналітична частина недостатньо розгорнута; звіт надано, однак оформлення спрощене або неповне; студент дає загальні відповіді без глибокого аналізу.
4 бали	Робота частково виконана; наявні помилки у розрахунках і логіці викладення; висновки неповні або нечіткі; звіт має порушення структури чи неповне оформлення; усний захист поверхневий.
3 бали	Робота має численні недоліки, виконана неповністю; у звіті відсутній аналітичний розділ або обґрунтування результатів; усний захист формальний або відсутній; рівень засвоєння матеріалу низький.
2 бали	Робота містить суттєві методичні та логічні помилки, відсутній аналіз чи пояснення отриманих результатів; звіт фрагментарний, виконаний без дотримання вимог; знання теми поверхневі.
1 бал	Робота не виконана у встановлений термін, має грубі методичні недоліки; звіт не відповідає темі або завданню; захист не відбувся; рівень підготовки – незадовільний.
0 балів	Робота не виконана або не подана; студент не з'явився на заняття, не виконав завдання й не надав жодних звітних матеріалів.

Критерій для захисту практичної - коротке усне пояснення результатів (1–2 хвилини) або відповідь на запитання викладача щодо методики чи висновків.

Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу після завершення вивчення кожного змістового модуля. Модульна контрольна робота проводиться у формі тестового контролю, який містить 15 тестових завдань, що охоплюють ключові поняття, закономірності та прикладні аспекти тем, передбачених навчальним планом.

Кожне тестове завдання має одну правильну відповідь, яка оцінюється в один бал, а загальна кількість балів за тест становить 15, що відповідає 100% правильності виконання.

Розподіл результатів тестування за кількістю правильних відповідей

Кількість правильних відповідей	Відсоток правильності, %	Рівень засвоєння матеріалу
15	100	Відмінний рівень, повне засвоєння матеріалу
14	93	Дуже високий рівень, незначні неточності
13	87	Високий рівень, правильне розуміння основних положень
12	80	Достатній рівень, засвоєно основні поняття
11	73	Достатній рівень із незначними прогалинами
10	67	Задовільний рівень, окремі неточності у розумінні матеріалу
9	60	Мінімально позитивний результат, базове засвоєння знань
8	53	Незадовільний рівень, часткове розуміння теми
7	47	Низький рівень, більшість відповідей неправильні
6	40	Дуже низький рівень засвоєння
5	33	Матеріал засвоєно фрагментарно
4	27	Відсутність розуміння ключових понять
3	20	Дуже слабе розуміння матеріалу
2	13	Майже повна відсутність знань
1	7	Випадкові правильні відповіді
0	0	Відсутність знань, завдання не виконано

Для отримання позитивного результату необхідно набрати не менше 60% правильних відповідей, що відповідає 9 балам із 15 можливих. Результати нижчі цього порогу вважаються незадовільними та не зараховуються як успішне виконання модульного контролю.

Здобувач вищої освіти має право на дві спроби складання модульної контрольної роботи: перша – у межах основного навчального процесу, друга – у разі необхідності повторного проходження для підвищення результату або у випадку технічних чи організаційних причин, що

вплинули на виконання першої спроби.

Підсумковий результат модульного контролю враховується при визначенні рейтингової оцінки з дисципліни та є складовою загальної системи поточного і семестрового контролю знань.

У таблиці нижче наведено загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно 90 - 100	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає під час усних виступів; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань.	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуального завдання при виконанні самостійного завдання, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому.
Добре 85 - 89	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни.	Виконав завдання кожної теми та поточного контролю в цілому, має стійкі навички виконання завдання.
Добре 75 - 84	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни.	Окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.
Задовільно 70 – 74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми контролю не виконав.
Задовільно 60 - 69	Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни.	Виконав лише окремі завдання кожної теми та контролю в цілому.

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Незадовільно з можливістю повторного складання 35 - 59	Володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; під час відповіді допускає суттєві помилки.	Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни 0-34	Не володіє навчальним матеріалом.	Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав контролю.

11 Питання для підсумкового контролю

1. Які основні принципи екологічного управління в Україні?
2. Які функції виконує Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України?
3. Які завдання покладені на Державне агентство меліорації та рибного господарства України (Держрибагентство)?
4. Як розподіляються повноваження між центральними та місцевими органами влади у сфері природокористування?
5. Яку роль у системі управління охороною біоресурсів відіграють органи місцевого самоврядування?
6. Які функції виконує Державна екологічна інспекція України?
7. Які міжнародні інституції впливають на формування державної політики України у сфері охорони водних біоресурсів?
9. Які основні сектори входять до структури рибного господарства України?
10. Яку роль відіграє аквакультура у забезпеченні продовольчої безпеки держави?
11. У чому полягає відмінність між промисловим рибальством і штучним розведенням риб?
12. Які функції виконують науково-дослідні установи у системі рибного господарства?
13. Які регіони України є провідними за обсягами вилову риби?
14. Які види гідробіонтів мають найбільше промислове значення?
15. Які основні проблеми розвитку рибного господарства України на сучасному етапі?
16. Які напрями державної політики визначають розвиток аквакультури?
17. Які основні функції державного управління виділяють у природоохоронній сфері?
18. Що таке контрольна функція в екологічному управлінні?

19. У чому полягає зміст моніторингової функції?
20. Яке значення має нормотворча функція у сфері екологічної безпеки?
21. Як здійснюється дозвільна діяльність у галузі рибного господарства?
22. Що таке екологічний аудит і яке його значення?
23. Як реалізується функція планування в управлінні природними ресурсами?
24. Яку роль відіграють стратегічна екологічна оцінка (СЕО) та оцінка впливу на довкілля (ОВД) у регулюванні природокористування?
25. Які основні принципи охорони рибних запасів?
26. Що таке промислові запаси і як вони визначаються?
27. Які заходи запобігають виснаженню запасів риби у водоймах?
28. Як здійснюється регулювання промислу за допомогою лімітів і квот?
29. Що таке сезон тиші й яку роль він відіграє у відтворенні рибних популяцій?
30. Які органи здійснюють контроль за дотриманням правил рибальства?
31. Які існують основні методи боротьби з браконьєрством?
32. У чому полягає роль громадського контролю у сфері охорони рибних запасів?
33. Які основні нормативно-правові акти регулюють використання водних біоресурсів?
34. Які положення Водного кодексу України визначають правовий режим водойм?
35. Яке значення має Закон України «Про тваринний світ» для охорони гідробіонтів?
36. Які основні положення містить Закон України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів»?
37. Які міжнародні угоди з охорони водних біоресурсів ратифікувала Україна?
38. Як відбувається гармонізація національного законодавства з європейським у сфері охорони біоресурсів?
39. Яке місце посідає екологічне право у системі природоресурсного законодавства?
40. Які повноваження мають органи рибоохорони щодо контролю за виконанням вимог законодавства?
41. Як визначається правовий статус об'єктів тваринного світу?
42. Які права та обов'язки мають користувачі тваринного світу?
43. У чому полягає особливість правового режиму видів, занесених до Червоної книги України?
44. Які міжнародні документи регулюють охорону біорізноманіття (CITES, Bern Convention, CBD)?

45. Як забезпечується баланс між використанням і збереженням ресурсів тваринного світу?
46. Які види діяльності потребують спеціального дозволу на використання гідробіонтів?
47. Яке значення має державний кадастр тваринного світу?
48. Як організовано державний моніторинг об'єктів тваринного світу?
49. Які методи правового регулювання охорони рибних ресурсів застосовуються в Україні?
50. У чому полягають адміністративно-правові методи охорони водних біоресурсів?
51. Які існують економічні механізми стимулювання раціонального використання біоресурсів?
52. Як застосовується екологічна відповідальність до порушників природоохоронного законодавства?
53. Яке значення має екологічний аудит і сертифікація MSC для управління рибними запасами?
54. Які види правопорушень найчастіше фіксуються у сфері рибальства?
55. Які заходи передбачені для відшкодування збитків, заподіяних водним біоресурсам?
56. Як використовується судова практика для вдосконалення природоохоронної політики?
57. Що означає поняття «спеціальне використання гідробіоресурсів»?
58. Який порядок отримання дозволів на спеціальне використання водних біоресурсів?
59. Які вимоги висуваються до звітності користувачів гідробіоресурсів?
60. Як забезпечується екологічна безпека під час спеціального використання гідробіонтів у промислових і аквакультурних цілях?

12 Розподіл балів, які отримують здобувачі

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний та періодичний контроль								Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Залік	100
2	11	11	11	11	11	11	2		
Контрольна робота за змістовим модулем 1 -15				Контрольна робота за змістовим модулем 2 -15					
50				50					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всівиди навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано зможливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13 Навчально-методичне забезпечення

1. Мультимедійні презентації.
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Охорона гідробіоресурсів». Одеса : ОНУ, 2025. 23 с.
3. Силабус курсу.

14 Рекомендована література

Основна

1. Пентилюк Р.С. Охорона гідробіоресурсів. Конспект лекцій. – Одеса, 2018. 60 с.
2. Бургаз М.І, Лічна А.І. Охорона гідробіоресурсів. Методичні вказівки для практичних робіт по вивченню дисципліни для студентів денної форми навчання, напрямку «Водні біоресурси і аквакультура». / - Одеса, ОДЕКУ, 2020. – 38 с.
3. Пентилюк Р.С. Охорона гідробіоресурсів. Методичні вказівки для самостійної роботи по вивченню дисципліни для студентів 2-го курсу денної форми навчання, напрямку «Водні біоресурси і аквакультура». / - Одеса, ОДЕКУ, 2018. – 30 с.
4. Шекк П.В., Бургаз М.І. Навчальний посібник (міждисциплінарний) «Аквакультура прісноводних і морських риб, молюсків і безхребетних (відтворення та вирощування, світовий досвід) Частина І», ОДЕКУ, Одеса, 2022, 147 стр.
5. Шекк П.В., Бургаз М.І. Навчальний посібник (міждисциплінарний) «Аквакультура прісноводних і морських риб, молюсків і безхребетних (відтворення та вирощування, світовий досвід) Частина ІІ», ОДЕКУ, Одеса, 2023, 150 стр.

Додаткова

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». – 1991.
2. Закон України «Про тваринний світ». – 1993.
3. Закон України «Про виключну (морську) економічну зону України». – 1995.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення. – 2001.
5. Лобанов І.А. Основи рибохорони; Практикум / І.А. Лобанов, Ю.В.Пилипенко, П.Г.Шевченко, О.Е. Довбиш, Д.І.Лобанов. Херсон: Грінь Д.С., 2011. 356 с.
6. Основи рибохорони та рибогосподарське законодавство: Монографія / І.Ю.Бузевич, Д.С. Христенко, Г.О. Котовська. К.: Фітосоціоцентр, 2012. 176с.
7. Сербов М.Г. Навчальний посібник «Нормативно-правове та законодавче забезпечення в Україні спортивного і любительського рибальства та створення культурних рибних господарств» для студентів денної форми навчання, напрям підготовки 090201 «Водні біоресурси та аквакультура», освітньо-кваліфікаційний рівень підготовки «спеціаліст»/ Сербов М.Г. Одеса, ОДЕКУ, 2013. 345 с
8. Глебова Ю.А. Основи рибохорони. Методичні вказівки Київ. 2017 252 с.

15 Електронні інформаційні ресурси

1. Репозитарій ОНУ імені І.І.Мечникова <https://dspace.onu.edu.ua/home>
2. Репозитарій факультету ФГМіЕ <http://eprints.library.odeku.edu.ua>
3. Бібліотека ОНУ імені І.І.Мечникова <http://lib.onu.edu.ua/>
4. Сайт водних біоресурсів та аквакультури <https://vodni-bioresursy-kafedra.org/>
5. Державне агентство України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм https://darg.gov.ua/_dijalnistj_0_214_menu_0_1.html
6. ФАО 2025 <https://www.fao.org/>